

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๙๕

(ว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับทางหลวง)

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ

เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๘๔ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๕

และ

กฎกระทรวง

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961134823

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๕๕

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ประกาศใช้มาเป็นเวลานานแล้ว และสถานการณ์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมาก สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยทางหลวงเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสอดคล้องกับความเจริญและการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒

(๒) พระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ ๒ ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหรือถนนซึ่งจัดไว้เพื่อประโยชน์ในการจราจรสาธารณะทางบก ไม่ว่าในระดับพื้นดิน ใต้หรือเหนือพื้นดิน หรือใต้หรือเหนืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น นอกจากทางรถไฟ และให้หมายความรวมถึงที่ดิน พืช พันธุ์ไม้ทุกชนิด สะพาน ท่อ หรือรางระบายน้ำ อุโมงค์ ร่องน้ำ กำแพงกันดิน เขื่อน รั้ว หลักสำรวจ หลักเขต หลักระยะ บ้าย จราจร เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสัญญาณ เครื่องสัญญาณ ไฟฟ้า เครื่องแสดงสัญญาณ เรือสำหรับขนส่งข้ามฟาก ท่าเรือ สำหรับขึ้นหรือส่งรถ และอาคารหรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์งานทาง บรรดาที่ได้จัดไว้ในเขตทางหลวงและเพื่อประโยชน์แก่งานทางนั้นด้วย

“งานทาง” หมายความว่า กิจกรรมใดที่ทำเพื่อหรือเนื่องในการสำรวจ การก่อสร้าง การขยาย การบูรณะ หรือการบำรุงรักษาทางหลวง หรือการจราจรบนทางหลวง

“ทางจราจร” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่ทำหรือจัดไว้เพื่อการจราจรของยานพาหนะ

“ทางเท้า” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่ทำหรือจัดไว้สำหรับคนเดิน

“ทางขนาน” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่ทำ หรือจัดไว้ทั้งสองข้างหรือเฉพาะข้างใดข้างหนึ่งของทางหลวง เพื่อใช้เป็นทางจราจรหรือทางเท้า

“ไหล่ทาง” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่อยู่ ติดต่อกับทางจราจรทั้งสองข้าง

“ผู้อำนวยการทางหลวง” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอำนาจ และหน้าที่ หรือได้รับแต่งตั้งให้ควบคุมทางหลวงและงานทาง เฉพาะประเภทใดประเภทหนึ่งหรือเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง หรือเฉพาะสายใดสายหนึ่ง ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตาม ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น และให้มี อำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามประกาศของคณะ ปฏิวัติฉบับนี้ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดอัตราความเร็วของยานพาหนะ

(๒) จัดทำ ปัก คัดตั้งป้ายจราจร เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสัญญาณ หรือสัญญาณอย่างอื่น ขีดเส้น เขียน ข้อความ หรือเครื่องหมายอื่นใดสำหรับการจราจรบนทางหลวง

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๘๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑ ธันวาคม ๒๕๑๕

---

(๓) กำหนดกิจการอื่น

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

หมวด ๑

ประเภทของทางหลวง

ข้อ ๔ ทางหลวงมี ๗ ประเภท คือ

(๑) ทางหลวงพิเศษ

(๒) ทางหลวงแผ่นดิน

(๓) ทางหลวงจังหวัด

(๔) ทางหลวงชนบท

(๕) ทางหลวงเทศบาล

(๖) ทางหลวงสุขาภิบาล

(๗) ทางหลวงสัมปทาน

ข้อ ๕ ทางหลวงพิเศษ คือทางหลวงที่ได้ออกแบบเพื่อ

ให้การจราจรผ่านได้ตลอดรวดเร็วเป็นพิเศษ ซึ่งรัฐมนตรีได้

ประกาศกำหนดให้เป็นทางหลวงพิเศษ และกรมทางหลวงเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงพิเศษ

ข้อ ๖ ทางหลวงแผ่นดิน คือทางหลวงที่กรมทางหลวงเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงแผ่นดิน

ข้อ ๗ ทางหลวงจังหวัด คือทางหลวงที่กรมทางหลวงเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงจังหวัด

ข้อ ๘ ทางหลวงชนบท คือทางหลวงนอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงชนบท

ข้อ ๙ ทางหลวงเทศบาล คือทางหลวงในเขตเทศบาลที่เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงเทศบาล

ข้อ ๑๐ ทางหลวงสุขาภิบาล คือทางหลวงในเขตสุขาภิบาลที่สุขาภิบาลเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงสุขาภิบาล

ข้อ ๑๑ ทางหลวงสัมปทาน คือทางหลวงที่รัฐบาลได้ให้สัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ได้รับสัมปทาน และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงสัมปทาน

ข้อ ๑๒ ทางหลวงประเภทต่างๆ ให้ลงทะเบียนไว้ดังต่อไปนี้

(๑) ทางหลวงพิเศษและทางหลวงแผ่นดิน อธิบดีกรมทางหลวงเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ กรมทางหลวง โดยอนุมัติรัฐมนตรี

(๒) ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงสัมปทาน อธิบดีกรมทางหลวงเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ กรมทางหลวง

(๓) ทางหลวงชนบท ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด เมื่อได้รับความยินยอมจากอธิบดีกรมโยธาธิการ

(๔) ทางหลวงเทศบาล นายกเทศมนตรีเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ สำนักงานเทศบาล โดยอนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด

(๕) ทางหลวงสุขาภิบาล ประธานกรรมการสุขาภิบาลเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ สำนักงานสุขาภิบาล โดยอนุมัติอธิบดีกรมโยธาธิการ

ข้อ ๑๓ รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้อำนวยการทางหลวง การแต่งตั้งนั้นจะจำกัดให้เป็นผู้ำนวยการทางหลวงเฉพาะ ประเภทใดประเภทหนึ่งหรือเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง หรือ เฉพาะสายใดสายหนึ่งก็ได้

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่รัฐมนตรียังไม่ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการ ทางหลวงตามข้อ ๑๓ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้ำนวยการ ทางหลวง

(๑) อธิบดีกรมทางหลวง เป็นผู้ำนวยการทางหลวง พิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและทางหลวง สัมปทาน

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการ จังหวัดมอบหมาย เป็นผู้ำนวยการทางหลวงชนบท

(๓) นายกเทศมนตรี เป็นผู้ำนวยการทางหลวงเทศบาล

(๔) ประธานกรรมการสุขาภิบาล เป็นผู้ำนวยการทาง หลวงสุขาภิบาล

ข้อ ๑๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเปลี่ยนประเภททางหลวง ดังต่อไปนี้

(๑) ทางหลวงที่อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เดียวกัน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งเปลี่ยน

(๒) ทางหลวงที่อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศทรงกัน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งเป็นผู้รับการเปลี่ยนประเภททางหลวงเป็นผู้มีอำนาจสั่งเปลี่ยน

เมื่อได้เปลี่ยนประเภททางหลวงตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แก้ไขทะเบียนให้ถูกต้อง

การสั่งเปลี่ยนทางหลวงประเภทอื่นเป็นทางหลวงพิเศษหรือการสั่งเปลี่ยนทางหลวงพิเศษเป็นทางหลวงประเภทอื่นให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีปัญหาว่าทางหลวงสายใดเป็นทางหลวงประเภทใด ให้รัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๑๗ บุคคลซึ่งก่อสร้างทางขึ้น อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตามข้อ ๑๒ ลงทะเบียนทางนั้นเป็นทางหลวงได้ แต่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะรับลงทะเบียนให้ได้ต่อเมื่อบุคคลซึ่งก่อสร้างทางนั้นได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ได้กำหนดไว้แล้ว

หมวด ๒

การกำกับ ควบคุมและควบคุมทางหลวงและงานทาง

ข้อ ๑๘ ให้อธิบดีกรมทางหลวงเป็นเจ้าหน้าที่กำกับ ควบคุมและควบคุมทางหลวงและงานทางที่เกี่ยวกับทางหลวงพิเศษทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงสัมปทาน

ข้อ ๑๘ ให้อธิบดีกรมโยธาธิการเป็นเจ้าหน้าที่กำกับ ตรวจตราและควบคุมทางหลวงและงานทางที่เกี่ยวกับทางหลวงชนบท และทางหลวงสุขาภิบาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ใหญ่บุคคลดังต่อไปนี้

(๑) นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลืออธิบดีกรมโยธาธิการ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับทางหลวงชนบท

(๒) ประธานกรรมการสุขาภิบาลเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลืออธิบดีกรมโยธาธิการในกรณีที่เกี่ยวข้องกับทางหลวงสุขาภิบาล

ข้อ ๒๐ ให้นายกเทศมนตรีเป็นเจ้าหน้าที่กำกับ ตรวจตราและควบคุมทางหลวงและงานทางที่เกี่ยวกับทางหลวงเทศบาล

ข้อ ๒๑ ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจตรายานพาหนะที่เดินบนทางหลวง และการจราจรบนทางหลวงให้เป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ เว้นแต่กรณีที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๒๒ ในส่วนที่เกี่ยวกับทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงสัมปทาน ให้อธิบดีกรม

ทางหลวงมีอำนาจกำหนดมาตรฐานและลักษณะของทางหลวง และงานทาง รวมทั้งกำหนดเขตทางหลวง ที่จอดรถ ระยะแนวต้นไม้และเสาพาดสาย

ข้อ ๒๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล และทางหลวงสุขาภิบาล ให้อธิบดีกรมโยธาธิการมีอำนาจกำหนดมาตรฐานและลักษณะของทางหลวงและงานทาง รวมทั้งกำหนดเขตทางหลวง ที่จอดรถ ระยะแนวต้นไม้และเสาพาดสาย ตลอดจนควบคุมในทางวิชาการ และอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่ายช่างเกี่ยวกับทางหลวงและงานทาง

ข้อ ๒๔ นอกจากทางหลวงสัมปทาน การสร้างทางหลวงประเภทใดขึ้นใหม่หรือขยายเขตทางหลวงประเภทใด ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้อำนวยการทางหลวงประเภทนั้น เว้นแต่การสร้างหรือขยายเขตทางหลวงพิเศษหรือทางหลวงแผ่นดิน จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

ข้อ ๒๕ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่งานทาง หรือการจราจรบนทางหลวงให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจปิดการจราจรบนทางหลวงนั้นทั้งสายหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว และวางระเบียบปฏิบัติสำหรับให้เจ้าพนักงานปิดการจราจรเป็นครั้งคราว เพื่อความปลอดภัยได้

ข้อ ๒๖ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่งานทาง ให้ผู้
อำนาจทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนาจ
ทางหลวงมีอำนาจ

(๑) ใช้ที่ดินริมทางหลวงซึ่งปราศจากสิ่งก่อสร้างที่อยู่ใน
ความครอบครองของบุคคลใดเป็นการชั่วคราว

(๒) ใช้และเข้าครอบครองวัตถุสำหรับใช้งานทางซึ่งอยู่
ในที่ดินของบุคคลใดเป็นการชั่วคราว รวมทั้งทำทางผ่านเข้าไป
ในที่ดินใด ๆ เพื่อใช้และเข้าครอบครองวัตถุสำหรับใช้งานทาง
ได้ด้วย

ก่อนที่จะกระทำการตาม (๑) หรือ (๒) ให้ผู้อำนาจ
ทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนาจทางหลวง
แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
ที่ดินหรือผู้ทรงสิทธิอื่นเนื่องจากการกระทำของผู้อำนาจทาง
หลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนาจทางหลวงตาม
(๑) หรือ (๒) ให้นำข้อ ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ
อันมีมาเป็นการฉุกฉิน ให้ผู้อำนาจทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้

รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจใช้ที่ดินหรือเข้าครอบครองวัตถุประสงค์สำหรับใช้งานทางซึ่งอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดในบริเวณหรือใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดภัยพิบัตินั้นได้เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แก่งานทาง และมีอำนาจเกณฑ์แรงงานราษฎร สัตว์พาหนะหรือยานพาหนะตลอดจนเครื่องจักร เครื่องมือ และเครื่องอุปกรณ์สำหรับใช้งานทางได้ด้วย

การเกณฑ์ตามวรรคหนึ่งและอัตราค่าจ้างให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทรงสิทธิอื่น เนื่องจากการกระทำของผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงตามวรรคหนึ่ง ให้นำข้อ ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน ให้อธิบดีกรมทางหลวงมีอำนาจเข้าครอบครองทางหลวงสัมปทาน และในการนี้ ให้สิทธิและอำนาจสั่งการของผู้รับสัมปทานตกมาอยู่กับอธิบดีกรมทางหลวงทั้งหมด จนกว่าภัยพิบัตินั้นจะหมดไป

ข้อ ๒๙ เพื่อประโยชน์แก่งานทาง ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง มี

อำนาจทำหรือแก้ทางระบายน้ำที่ไหลผ่านทางหลวงในระยะสองร้อยเมตรจากเขตทางหลวงได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งส่งสำเนาแบบก่อสร้างให้เจ้าของที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินเนื่องจากการกระทำของผู้ก่อกวนการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ก่อกวนการทางหลวงตามวรรคหนึ่ง ให้น้ำข้อ ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๐ ผู้ก่อกวนการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ก่อกวนการทางหลวงมีอำนาจทำงานทางเพื่อเชื่อม ผ่าน ทับ ข้าม หรือลอดทางรถไฟหรือทางน้ำได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งส่งสำเนาแบบก่อสร้างให้ผู้ควบคุมการรถไฟหรือทางน้ำนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เห็นสมควร อธิบดีกรมทางหลวงมีอำนาจสร้างทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน หรือทางหลวงจังหวัดเพื่อเชื่อม ผ่าน ทับ ข้าม หรือลอดทางหลวงประเภทอื่นได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ทางหลวงประเภทอื่นนั้นทั้งสายหรือบางส่วนอยู่ในการกำกับ ตรวจตราและควบคุมของอธิบดีกรมทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมทางหลวง

ข้อ ๓๒ วัตถุ เครื่องจักร เครื่องมือ และเครื่องอุปกรณ์
สำหรับใช้งานทางซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการ องค์การ
บริหารส่วนจังหวัด เทศบาลหรือสุขาภิบาล เป็นทรัพย์สินที่
ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

ส่วนที่ ๒

การควบคุม การรักษา การขายและสงวนเขตทางหลวง

หมวด ๑

การควบคุมทางหลวง

ข้อ ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใดสร้างทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดในเขต
ทางหลวงเพื่อเป็นทางเข้าออกทางหลวง เว้นแต่ได้รับอนุญาต
เป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบ
หมายจากผู้อำนวยการทางหลวง ในการอนุญาต ผู้อำนวยการ
ทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง
จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีความจำเป็นแก่งานทาง
หรือเมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาต ได้กระทำการผิดเงื่อนไขที่
กำหนดในการอนุญาต ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับ
มอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง จะเพิกถอนเสียก็ได้

ทาง ถนน หรือสิ่งอันใดที่สร้างขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำการดังกล่าวรื้อถอนหรือทำลายภายในกำหนดเวลา อันสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่ง ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงรื้อถอน หรือทำลาย โดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่า ใช้จ่ายในการนั้น

ข้อ ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดวางหรือกองสิ่งใดในเขตทางหลวง ในลักษณะที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางหลวงหรือความไม่ สะดวกแก่งานทางหรือกีดขวางการจราจร เว้นแต่ได้รับอนุญาต เป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบ- หมายจากผู้อำนวยการทางหลวง ในการอนุญาต ผู้อำนวยการ ทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีความจำเป็นแก่งานทาง หรือเมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตได้กระทำการผิดเงื่อนไขที่ กำหนดในการอนุญาต ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงจะเพิกถอนเสียก็ได้

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวขนย้ายสิ่งท่วางหรือกองอยู่ภายในกำหนดเวลาอันสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจขนย้ายโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

ข้อ ๓๕ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการปิดกั้นทางหลวง หรือวางวัตถุที่แหลมหรือมีคม หรือนำสิ่งใดมาขวางหรือวางบนทางหลวง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางหลวง ในลักษณะที่อาจเกิดอันตรายหรือเสียหายแก่ยานพาหนะหรือบุคคล

ข้อ ๓๖ ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เปลี่ยนแปลง ขัดเขียน เคลื่อนย้าย รื้อถอน หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเครื่องหมายจราจร ป้ายจราจร เครื่องหมายสัญญาณ เครื่องสัญญาณไฟฟ้า เครื่องแสดงสัญญาณ รั้ว หลักสำรวจ หลักเขต หรือหลักกระยะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ติดตั้งหรือทำให้ปรากฏในเขตทางหลวง

ข้อ ๓๗ ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดหยุดจอด หรือกลับยานพาหนะใด ๆ บนทางจราจรหรือไหล่ทางในทางหลวงสายใดทั้งสายหรือบางส่วนได้ โดยทำเป็นประกาศหรือเครื่องหมายให้ปรากฏไว้ในเขตทางหลวงนั้น และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่เครื่องยนตร์หรือเครื่องอุปกรณ์ของยานพาหนะเกิดขัดข้องหรือชำรุดไม่สามารถเคลื่อนที่ต่อไปได้ ให้นายานพาหนะเข้าจอดบนไหล่ทาง หรือถ้าไม่มีไหล่ทาง ให้จอดชิดซ้ายสุด ทั้งนี้ต้องไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เครื่องยนตร์หรือเครื่องอุปกรณ์ขัดข้องหรือชำรุด

ถ้ากรณีตามวรรคสองเกิดขึ้นในเวลาที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอที่ผู้ใช้ยานพาหนะนั้นจะมองเห็นยานพาหนะที่หยุดหรือจอดอยู่ได้โดยชัดแจ้งในระยะไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยห้าสิบเมตร ต้องเปิดหรือจุดไฟให้มีความสว่างเพียงพอที่จะเห็นยานพาหนะนั้นได้

ข้อ ๓๘ ห้ามมิให้ผู้ใดหยุด ขน ทำลายหรือทำให้เสียหายแก่ทางหลวงหรือวัตถุสำหรับใช้งานทาง เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง

ข้อ ๓๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แจกจ่าย หรือเรียไบบนทาง
จราจร

ข้อ ๔๐ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล หรือสิ่ง
อื่นใดในเขตทางหลวง

ข้อ ๔๑ ห้ามมิให้ผู้ใด ชู งู ไล่ต้อน ปล่อย หรือเลี้ยงสัตว์
บนทางจราจร ทางเท้า หรือไหล่ทาง เว้นแต่จะปฏิบัติตาม
ข้อบังคับที่ผู้อำนวยการทางหลวงกำหนด

ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจประกาศห้ามมิให้ผู้ใด ชู
ไล่ต้อน ปล่อย หรือเลี้ยงสัตว์ในเขตทางหลวงสายใดทั้งสายหรือ
บางส่วน ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการ
ทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง
ในการอนุญาต ผู้อำนวยการทางหลวงจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใด
ก็ได้

ประกาศของผู้อำนวยการทางหลวงตามวรรคสอง ให้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๔๒ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างสิ่งใดในเขตทางหลวง
เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง ในการอนุญาต
ผู้อำนวยการทางหลวงจะกำหนดเงื่อนไข กำหนดอัตราและวาง
ระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าเช่าก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีความจำเป็นแก่งานทาง หรือเมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตได้กระทำการผิดเงื่อนไข ที่กำหนดในการอนุญาต ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงจะเพิกถอนเสียก็ได้

สิ่งที่ปลูกสร้างขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่กำหนด ให้นำข้อ ๓๓ วรรคสาม มาใช้บังคับโดย อนุโลม

ข้อ ๔๓ ผู้ซึ่งดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค เมื่อมี ความจำเป็นต้องบักเสาพาดสาย วางท่อ หรือกระทำการใด ๆ ในเขตทางหลวง ให้ทำความตกลงกับผู้อำนวยการทางหลวง เสียก่อน เมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการ ทางหลวงแล้ว จึงจะกระทำการนั้นได้

ในการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ผู้อำนวยการทางหลวงจะ กำหนดอัตรา และวางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าเช่าก็ได้ ถ้า ไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องค่าเช่า ให้เสนาบดีรัฐมนตรีเป็นผู้ วินิจฉัย คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยไม่ได้รับ อนุญาตหรือกระทำผิดข้อตกลง ให้นำข้อ ๓๓ วรรคสาม มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๔ เมื่อมีความจำเป็นจะต้องควบคุมทางเข้าออกทางหลวง เพื่อให้การจราจรบนทางหลวงเป็นไปโดยรวดเร็วและสะดวกหรือเพื่อความปลอดภัยในการจราจรบนทางหลวง ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในที่ดินริมเขตทางหลวง ทั้งสายหรือบางส่วน ดังต่อไปนี้

(๑) สร้างหรือดัดแปลงต่อเติมอาคารตามประเภท ชนิด หรือลักษณะที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือสถานีบริการน้ำมัน หรือติดตั้งป้ายโฆษณา ภายในระยะไม่เกินห้าเมตรจากเขตทางหลวง

(๒) สร้างศูนย์การค้า สนามกีฬา สนามแข่งขัน โรงมหรสพ สถานพยาบาล สถานศึกษา หรือจัดให้มีตลาด ตลาดนัด งานออกร้าน หรือกิจการอื่นที่ทำให้ประชาชนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก ภายในระยะไม่เกินห้าเมตรจากเขตทางหลวง

ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง ในการอนุญาต ผู้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

การกำหนดทางหลวงสายใดทั้งสายหรือบางส่วนที่จะห้ามมิให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๔๕ เมื่อพระราชกฤษฎีกาตามข้อ ๔๔ ใช้บังคับแล้ว ในกรณีที่มีอาคารหรือสิ่งอื่นปลูกสร้างขึ้นหรือสิ่งที่จัดให้มีขึ้น โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นหรือถอนอาคารหรือสิ่งอื่นนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจรื้อถอนโดยผู้ผู้นั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

ในกรณีที่เป็นอาคารหรือสิ่งอื่นที่กำลังปลูกสร้างหรือสิ่งที่จัดให้มีขึ้น เมื่อผู้อำนวยการทางหลวงเห็นสมควร ให้ผู้อำนวยการทางหลวงแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือถอนอาคารหรือสิ่งอื่น หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางเข้าออกของอาคารนั้นภายในกำหนดเวลาอันสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจเข้ารื้อถอนอาคารหรือสิ่งอื่นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางเข้าออกของอาคาร แล้วแต่กรณี โดยผู้ผู้นั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการทางหลวงชำระ

ทดแทนตามความเป็นธรรมให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นในกรณีที่ต้องรื้อถอนอาคารหรือสิ่งอื่น หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางเข้าออกของอาคารนั้น ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ให้นำข้อ ๖๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ก่อนที่จะกระทำการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นทราบล่วงหน้าภายในกำหนดเวลาอันสมควร

ข้อ ๔๖ ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในบริเวณที่มีการดำเนินการตามข้อ ๔๔ หรือข้อ ๔๕

ก่อนที่จะเข้าไปตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นในบริเวณดังกล่าวทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน

หมวด ๒

การควบคุมทางหลวงพิเศษ

ข้อ ๔๗ การประกาศกำหนดให้ทางหลวงสายใดที่จะสร้างขึ้นใหม่หรือที่มีอยู่เดิมทั้งสายหรือบางส่วนเป็นทางหลวงพิเศษ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๔๘ อธิบดีกรมทางหลวงมีอำนาจปิดทางหลวงหรือทางอื่นใดที่มีอยู่เดิมที่ทางหลวงพิเศษตัดผ่าน และมีอำนาจห้ามการสร้างทางหลวงหรือทางอื่นใดขึ้นใหม่ที่มาเชื่อมหรือผ่านทางหลวงพิเศษ

ในกรณีที่มีการปิดทางหลวงหรือทางอื่นใดที่ทางหลวงพิเศษตัดผ่านตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีกรมทางหลวงมีอำนาจ

(๑) กำหนดให้ใช้ทางอื่นใดที่มีอยู่แล้วแทน

(๒) ดัดแปลงแก้ไขหรือจัดใหม่ทางเพื่อใช้แทนทางที่ปิด

ในกรณีที่ไม่มีทางอื่นใดตาม (๑)

ทั้งนี้ เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

ข้อ ๔๙ ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษมีอำนาจห้ามยานพาหนะบางชนิดหรือคนเดินเท้าใช้ทางหลวงพิเศษสายใดทั้งสายหรือบางส่วน และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕๐ ห้ามมิให้ผู้ใดสร้างทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวงพิเศษ เพื่อเป็นทางเข้าออกทางหลวงพิเศษ

ในกรณีที่ทางหลวงพิเศษมีทางขนาน ผู้ใดจะสร้างทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวงพิเศษเพื่อเป็นทางเข้าออกทางขนาน ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๘๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑ ธันวาคม ๒๕๑๕

การอนุญาตตามวรรคสอง เมื่อมีความจำเป็นแก่งานทาง
ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก
ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษจะเพิกถอนเสียก็ได้

ทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดที่สร้างขึ้นโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง
หรือโดยไม่ได้รับอนุญาตตามวรรคสอง ให้นำข้อ ๓๓ วรรคสาม
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๑ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดในเขต
ทางหลวงพิเศษ

ผู้ซึ่งดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค เมื่อมีความจำเป็น
ต้องปักเสา พาดสาย วางท่อ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็น
กิจการสาธารณูปโภคในเขตทางหลวงพิเศษ ให้กระทำได้เมื่อ
ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษ

ในการอนุญาตให้กระทำการตามวรรคสอง ผู้อำนวยการ
ทางหลวงพิเศษจะกำหนดตำแหน่งและระดับที่จะกระทำการนั้น
รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ และให้นำข้อ ๔๒ วรรคสอง
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การอนุญาตตามวรรคสอง เมื่อมีความจำเป็นแก่งานทาง
ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก
ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษจะเพิกถอนเสียก็ได้

ในกรณีที่ผู้ซึ่งดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณูปโภคตามวรรคสอง ได้กระทำการผิดเงื่อนไขที่กำหนดในการอนุญาต ให้การอนุญาตนั้นสิ้นสุดลง

อาคารหรือสิ่งอื่นที่ปลูกสร้างขึ้นโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง หรือโดยไม่ได้รับอนุญาตตามวรรคสอง หรือผิดเงื่อนไขที่กำหนดในการอนุญาตตามวรรคสาม ให้นำข้อ ๔๕ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๒ เมื่อพระราชกฤษฎีกาตามข้อ ๔๔ ใช้บังคับแล้ว ในกรณีที่ม้อาคารหรือสิ่งอื่นใดอยู่ในที่ดินริมเขตทางหลวงพิเศษ เมื่อผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษเห็นสมควร ให้ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นในที่ดินริมเขตทางหลวงพิเศษดังกล่าวหรือถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งอื่นนั้นภายในกำหนดเวลาอันสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงพิเศษมีอำนาจหรือถอน หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งอื่นนั้นได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นดังกล่าวทราบล่วงหน้าภายในกำหนดเวลาอันสมควร ทั้งนี้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

ให้ผู้อำนวยความสะดวกทางหลวงพิเศษชำระค่าทดแทนตามความเป็นธรรมให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นในการที่ต้องรื้อถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งอื่นนั้น ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ให้นำข้อ ๖๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๓ ให้นำความในหมวด ๑ มาใช้บังคับแก่การควบคุมทางหลวงพิเศษโดยอนุโลม เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในหมวดนี้

หมวด ๓

การรักษาทางหลวง

ข้อ ๕๔ ห้ามมิให้ผู้ใดกีดกันหรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำที่ติดต่อกับเขตทางหลวง หรือทางน้ำที่ไหลผ่านทางหลวงในเขตที่ดินภายในระยะห้าร้อยเมตรจากแนวกลางทางหลวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวง

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือเจ้าพนักงานซึ่งผู้อำนวยการทางหลวงแต่งตั้งให้ควบคุมทางหลวงแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอนสิ่งกีดกันหรือแก้ไขทางน้ำภายในกำหนดเวลาอันสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจเข้ารื้อถอนหรือจัดการแก้ไขโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

ข้อ ๕๕ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ยานพาหนะบนทางหลวงซึ่งยังมีได้เปิดอนุญาตให้ใช้เป็นทางสาธารณะ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ควบคุมทางหลวงนั้น หรือผู้ได้รับสัมปทานแล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๖ เพื่อรักษาทางหลวง ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจประกาศห้ามใช้ยานพาหนะบนทางหลวง โดยที่ยานพาหนะนั้นมีน้ำหนัก น้ำหนักบรรทุกหรือน้ำหนักลงเพลาเกินกว่าที่ได้กำหนด หรือโดยที่ยานพาหนะนั้นอาจทำให้ทางหลวงเสียหาย

ประกาศของผู้อำนวยการทางหลวงตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมทางหลวง สำหรับทางหลวงพิเศษทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงสัมปทาน หรือได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมโยธาธิการ สำหรับทางหลวงชนบทและทางหลวงสุขาภิบาล หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับทางหลวงเทศบาล

ทั้งนี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรืออุบัติเหตุเกิดขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางหลวงหรือไม่ปลอดภัยแก่การจราจรในทางหลวง ให้เจ้าพนักงานซึ่งผู้อำนวยการทางหลวงแต่งตั้งให้ควบคุมทางหลวง มีอำนาจ

ประกาศห้ามใช้ยานพาหนะบนทางหลวงตามวรรคหนึ่งได้ ทั้งนี้ ให้ประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ บริเวณดังกล่าวข้างต้น และชั่วระยะเวลาอันกำหนด

ข้อ ๕๗ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ริมทางหลวงต้องรักษาต้นไม้ เหมืองฝาย หรืออาคารอื่นที่อยู่ในความครอบครองของตนไม่ให้กีดขวางทางจราจรหรือเกิดความเสียหายแก่ทางหลวง ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือเจ้าพนักงานซึ่งผู้อำนวยการทางหลวงแต่งตั้งให้ควบคุมทางหลวงแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นจัดการแก้ไขอุปสรรคดังกล่าวภายในกำหนดเวลาอันสมควร

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้รับแจ้งแล้วไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือเจ้าพนักงานซึ่งผู้อำนวยการทางหลวงแต่งตั้งให้ควบคุมทางหลวงมีอำนาจเข้าเรือถอน ทำลายหรือตัดฟันโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

ข้อ ๕๘ รัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือครั้งละไม่เกินหนึ่งปี ให้ผู้อำนวยการทางหลวงหรือบุคคลที่สมควรเก็บ

ค่าใช้จ่ายเรือ หรือค่าใช้จ่ายสำหรับขนส่งข้ามฟาก หรือค่าใช้จ่าย
ก่อสร้างในทางหลวง ซึ่งได้จัดสร้างขึ้นเพื่อความสะดวกแก่การ
จราจร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

การขยายและสงวนเขตทางหลวง

ข้อ ๕๘ ทางหลวงประเภทใดยังไม่มีเขตทางปรากฏแน่ชัด
หรือไม่ได้ขนาดมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามข้อ ๒๒ หรือข้อ ๒๓
แล้วแต่กรณี ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเขตทางหลวงและ
กำหนดเขตสงวนสองข้างทางไว้ เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง
ได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ใดประสงค์จะปลูกสร้างสิ่งใดในเขตดังกล่าวในวรรคหนึ่ง
ได้ขออนุญาตต่อผู้อำนวยการทางหลวง เมื่อได้รับอนุญาต
แล้วจึงจะทำได้ แต่ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน ถ้าได้
มีการสร้างหรือขยายทางหลวง

รัฐมนตรีอาจเพิกถอนประกาศกำหนดเขตทางหลวงหรือ
กำหนดเขตสงวนตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน โดย
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๖๐ เพื่อประโยชน์แก่งานทาง รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะ สงวนที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง โดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วัน ประกาศ ไม่มีผู้ใดแย้งสิทธิ ให้ถือว่าที่ดินนั้นตกอยู่ในความ คุ้มครองของผู้บัญชาการทางหลวง และห้ามผู้ใดเข้าครอบครอง หักร้าง จัดทำ หรือปลูกสร้างด้วยประการใด ๆ ในที่ดินนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการทางหลวง

รัฐมนตรีอาจเพิกถอนประกาศการสงวนตามวรรคหนึ่ง ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๖๑ ในกรณีที่มีการขออนุญาตจับจองที่ดินริมทางหลวง ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตสงวนช่องทางไว้ ให้เป็นมุมฉากกับแนว ทางหลวงโดยมีขนาดกว้างยี่สิบเมตร เพื่อให้เป็นทางเข้าไปสู่ ที่ดินข้างใน ช่องทางที่วางให้มีระยะห่างกันไม่น้อยกว่าห้าร้อย เมตร และให้ถือเป็นทางหลวงด้วย

เมื่อได้มีการเว้นช่องทางไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีการอนุญาต ให้ผู้ใดจับจองที่ดินเข้าไปอีก ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตสั่งให้ผู้ขอ อนุญาตเว้นช่องทางตามแนวเดิมต่อไป

เมื่อได้มีการอนุญาตให้ผู้ใดจับจองที่ดินริมทางหลวงตาม
วรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้ว ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตแจ้งให้
ผู้อำนวยการทางหลวงทราบ

ข้อ ๖๒ เมื่อได้มีคำสั่งให้ผู้ใดเว้นช่องทางตามข้อ ๖๑ แล้ว
ภายในกำหนดเวลาไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับคำสั่ง
ให้ผู้นั้นจัดให้มีหลักเขตบักแสดงให้เห็นเขตทางที่เว้นไว้โดย
ระยะห่างกันไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ต่อหลักหนึ่ง และให้เป็น
หน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองระวางรักษาหลักเขตนั้น
ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

ถ้าผู้ได้รับอนุญาตให้จับจอง ไม่กระทำการตามวรรคหนึ่ง
ให้ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจเข้าปฏิบัติการได้ โดยผู้ได้รับ
อนุญาตให้จับจองเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ ๓

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง

หมวด ๑

วิธีการเวนคืน

ข้อ ๖๓ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริม-
ทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง ให้ดำเนินการเวนคืนอสังหา-

ริมทรพย์ โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับนี้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตาม
วรรคหนึ่งจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่
ที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้

ข้อ ๖๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่
ที่จะเวนคืนต้องระบุ

- (๑) ความประสงค์ของการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
- (๒) เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์
- (๓) ท้องที่ที่จะเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ให้มีแผนที่แสดงขอบเขตบริเวณแห่งอสังหาริมทรัพย์ที่คิด
ว่าจะเวนคืนติดไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น แผนที่ดังกล่าวนี้ให้
ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาเช่นว่านี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนดสองปี
หรือตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้อง
ไม่เกินห้าปี แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็นเพื่อทำการสำรวจท้องที่
นั้น

ข้อ ๖๕ ในระหว่างกำหนดเวลาที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนใช้บังคับ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืน อสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืน อสังหาริมทรัพย์มีอำนาจภายในเขตตามแผนที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปทำการอันจำเป็นเพื่อการสำรวจ หรือตรวจสอบวัตถุสำหรับใช้งานทางจนกว่าจะเสร็จ

(๒) กำหนดเขตที่ดินที่ประสงค์จะเวนคืน และแนวเขตของกิจการซึ่งประสงค์จะกระทำบนที่ดินนั้น

(๓) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขตและแนวเขต โดยปักหลักหรือขุดคู

(๔) ตัดหรือถางต้นไม้ พืชพันธุ์ รั้วหรือป่า อันจำเป็นแก่กิจการดังกล่าวใน (๑) (๒) หรือ (๓)

แต่ห้ามมิให้เข้าไปในอาคาร ลานบ้าน หรือสวนมีรั้วกัน อันติดต่อกับบ้านซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์อนุญาตหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้รับแจ้งความเรื่องกิจการที่จะกระทำไม่น้อยกว่าสามวันก่อนเริ่มกระทำการนั้น

ข้อ ๖๖ ในกรณีที่ให้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนใช้บังคับ และรัฐมนตรีได้ประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษากำหนดทางหลวงที่มีความจำเป็นต้องสร้างโดยเร่งด่วนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์มีอำนาจเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ขนย้ายทรัพย์สินและดำเนินการสร้างทางหลวงหรือดำเนินกิจการใด ๆ เกี่ยวกับการสร้างทางหลวงในอสังหาริมทรัพย์นั้น ๆ ได้

ก่อนที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ยินยอมให้เข้าครอบครองก่อนกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ไม้อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ปิดแจ้งความไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ ที่ว่าการอำเภอซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และระบุกำหนดเวลาที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะเข้าดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ซึ่งต้อง

ไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันปิดแจ้งความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์มีอำนาจเข้าดำเนินการได้

ข้อ ๖๓ ในการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือขนย้ายทรัพย์สินตามข้อ ๖๖ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ชำระค่าทดแทนตามความเป็นธรรมในส่วนที่ได้เข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือขนย้ายทรัพย์สิน ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดค่าทดแทน เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะรับชำระหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่ยอมรับ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์นำเงินไปวางต่อศาล เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะขอรับเงินนั้นจากศาลเมื่อใดหรือไม่ก็ได้

การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์รับชำระค่า
ทดแทน แต่ยังไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนที่
เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก
เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนด หรือรับหรือไม่รับเงิน
ค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับ
มอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางไว้ต่อศาล
ไม่ตัดสิทธิเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่จะฟ้อง
เรียกเงินส่วนที่ตนเห็นว่าควรจะได้รับภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่
ตนรับเงินค่าทดแทนจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือ
วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
จากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางเงินค่าทดแทนต่อศาล
แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้เจ้าหน้าที่เวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ชำระเงินเพิ่มขึ้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
อสังหาริมทรัพย์ ได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีใน
เงินนั้น ตั้งแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณ
ที่จะเวนคืนใช้บังคับ

การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ห้องคี่ยังคง
 ปล่อยให้เช่าหรือปล่อยเช่าโดยไม่เป็นเหตุให้การครอบครองอสังหาริมทรัพย์
 การรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือการขนย้ายทรัพย์สินต้องระมัดระวัง
 ลง

ข้อ ๖๔ ในการใช้อำนาจกระทำการตามข้อ ๖๕ หรือข้อ ๖๖
 ถ้าเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
 จากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ก่อให้เกิดความเสียหาย
 ขึ้น ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบ
 หมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ชำระค่าเสียหายให้แก่
 เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามีการโต้แย้ง
 ในจำนวนเงินอันจะพึงใช้เป็นค่าเสียหาย ให้เจ้าหน้าที่เวนคืน
 อสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืน
 อสังหาริมทรัพย์รับรายงานเสนอ เพื่อให้คณะกรรมการมีจำนวน
 ไม่น้อยกว่าสามคนซึ่งรัฐมนตรีได้ตั้งขึ้นเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัย
 ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่มีการโต้แย้งว่า การที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริม-
 ทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริม-
 ทรัพย์ใช้อำนาจกระทำการตามข้อ ๖๕ หรือข้อ ๖๖ ได้ก่อให้เกิด
 ความเสียหายหรือไม่ ให้นำวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๖๘ ในระหว่างเวลาที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน
ในบริเวณที่จะเวนคืนไว้บังคับ และเมื่อเจ้าหน้าที่เวนคืน
อสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ได้ปักหลักแนวสำรวจแล้ว ห้ามมิให้เจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจาก
หลักแนวสำรวจทั้งสองข้างจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยการ
ขาย แลกเปลี่ยน ให้หรือโดยประการอื่น จ้างนอง หรือให้เช่า
หรือให้เช่าซื้อ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ข้อ ๗๐ พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งออก
ตามข้อ ๖๓ ต้องระบุนามอำเภอ หรือเขตปกครองอื่นซึ่ง
อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ ส่วนกว้าง
ของแนวทางที่จะใช้เพื่อการสร้างหรือขยายทางหลวง และ
ข้อความอื่นอันจำเป็นเพื่อให้ทราบถึงอสังหาริมทรัพย์ที่จะเวน
คืนนั้น

เมื่อพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ใช้บังคับแล้ว
ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
จากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์จัดทำแผนผังที่ดินที่จะใช้

เพื่อการสร้างหรือขยายทางหลวงและประกาศกำหนดสถานที่
และเวลาที่ผู้มีส่วนได้เสียจะเข้าตรวจดูแผนผังนั้นได้ แล้ว
ทำการรังวัดที่ดินและทำเครื่องหมายแสดงเขตที่ดินที่จะเวนคืน
ไว้ด้วย

เพื่อประโยชน์ในการทำแผนผังและการกำหนดเขตที่ดิน
ที่จะเวนคืนตามวรรคสอง เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ มี
อำนาจและความรับผิดชอบข้อ ๖๕ ข้อ ๖๖ ข้อ ๖๗ และข้อ ๖๘

ข้อ ๗๑ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้
รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ปิดแจ้งความ
ไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และณ ที่ว่าการอำเภอซึ่ง
อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ แสดงว่าเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริม-
ทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริม-
ทรัพย์มีความจำนงที่จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น

ข้อ ๗๒ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้
รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ส่งแจ้งความ
ตามข้อ ๗๑ ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์
ซึ่งจะถูกเวนคืนแต่ละคน และมีหนังสือแจ้งกำหนดวันที่จะเข้า

กรอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ทั้งนี้ ให้แจ้งด้วยว่าผู้มีส่วนได้
เสียมีสทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ได้

กำหนดวันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่ง
ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะเข้า
ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่า
สามสิบวันนับแต่วันส่งหนังสือแจ้ง

ในกรณีที่ไม่สามารถพบตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหา-
ริทรัพย์ และไม่สามารถส่งหนังสือแจ้งถึงเจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่งได้ กำหนดวันที่
จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน
นับแต่วันปิดแจ้งความตามข้อ ๓๑

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคสองหรือวรรคสาม ให้
เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
จากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์มีอำนาจเข้าครอบครอง
อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ แม้จะยังมีได้ชำระค่าทดแทน

ข้อ ๓๓ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของ
รัฐ นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับ

มอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดจะเข้าครอบครองหรือในกรณีที่เข้าครอบครองได้ก่อนกำหนด ก็ให้นับแต่วันที่เข้าครอบครองนั้น

ในระหว่างเวลาที่พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ใช้บังคับจนถึงวันที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐ ให้นำข้อ ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

ค่าทดแทน

ข้อ ๑๔ เงินค่าทดแทนนั้น ให้กำหนดให้แก่

(๑) เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืน

(๒) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนไม่ได้ ซึ่งมีอยู่ในที่ดินนั้นในวันที่พระราชกฤษฎีกา ตามข้อ ๖๔ หรือข้อ ๑๘ ใช้บังคับ หรือได้ปลูกสร้างขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์

(๓) ผู้เช่าที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในที่ดินที่ถูกเวนคืน แต่การเช่านั้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงต่อเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก

เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และหลักฐานนั้นได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาตามข้อ ๖๔ หรือข้อ ๗๘ ใช้บังคับ หรือได้ทำขึ้นภายหลังวันนั้นโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และการเข้านั้นยังไม่ระงับไปในวันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้เข้าครอบครองที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น แต่เงินค่าทดแทนในการเข้านี้พึงกำหนดให้เฉพาะที่ผู้เช่าได้เสียหายจริงโดยเหตุที่ต้องออกจากที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างก่อนสัญญาเช่าระงับ

(๔) เจ้าของไม้ยืนต้นหรือพืชผลซึ่งขึ้นอยู่ในที่ดินในวันที่พระราชกฤษฎีกาตามข้อ ๖๔ หรือข้อ ๗๘ ใช้บังคับ หรือปลูกขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์

(๕) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รื้อถอนได้ซึ่งมีอยู่ในที่ดินในวันที่พระราชกฤษฎีกาตามข้อ ๖๔ หรือข้อ ๗๘ ใช้บังคับ แต่เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รื้อถอนได้นั้น ต้องไม่เป็นผู้ที่จำต้องรื้อถอนสิ่งเหล่านั้นไปเมื่อเพียงแต่ได้รับ

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๘๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑ ธันวาคม ๒๕๑๕

แจ้งความของเจ้าของที่ดิน แต่เงินค่าทดแทนดังกล่าวใน (๕) นี้ ให้กำหนดให้เฉพาะค่ารถถนนโรงเรียน สิ่งปลูกสร้าง รวมทั้ง ค่าปลูกสร้างใหม่ด้วย

(๖) บุคคลผู้เสียสิทธิในการใช้ทาง หรือเสียสิทธิในการวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันผ่านที่ดินที่ถูกเวนคืนตามมาตรา ๑๓๔๘ หรือมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อบุคคลดังกล่าวได้ให้ค่าทดแทนในการที่ได้ใช้สิทธินั้นแก่เจ้าของที่ดินไปแล้ว

ข้อ ๑๕ ททรัพย์สินซึ่งจะนำมาคำนวณค่าทดแทนคือ ททรัพย์สินซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนหรือพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงใช้บังคับ หรือในกรณีที่มีได้ตราพระราชกฤษฎีกาเช่นนั้น คือ ททรัพย์สินซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่ พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ใช้บังคับ

แต่ถ้าทรัพย์สินดังกล่าวได้จัดทำหรือปลูกขึ้นเพื่อเรียกร้องเอาค่าทดแทนหรือที่ดินสำหรับขยายเขตทางหลวงชนบทซึ่งเป็นของเจ้าของเดียวกัน และที่ดินที่จะเวนคืนมีเนื้อที่ไม่เกินหนึ่งในสิบของที่ดินทั้งแปลงและที่ดินที่เหลืออยู่มีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่าห้าไร่ มิให้นำมาคำนวณเป็นค่าทดแทน

ข้อ ๗๖ เงินค่าทดแทนนั้น ถ้าไม่มีบทบัญญัติเป็นพิเศษ
ในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่ง ออกตามข้อ ๖๓
แล้ว ให้กำหนดเท่าราคาของทรัพย์สินตามราคาธรรมดาที่ซื้อขาย
ในท้องตลาดในวันดังต่อไปนี้

(๑) ในวันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณ
ที่ที่จะเวนคืนใช้บังคับในกรณีที่ได้ตราพระราชกฤษฎีกาเช่นนั้น

(๒) ในวันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงใช้
บังคับ ในกรณีที่ได้ตราพระราชกฤษฎีกาเช่นนั้น

(๓) ในวันที่พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ใช้
บังคับ ในกรณีที่ได้ตราพระราชบัญญัติเช่นนั้น

ข้อ ๗๗ ในการคำนวณเงินค่าทดแทนซึ่งจะต้องให้แก่
เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน ถ้ามีปัญหาที่ต้องพิจารณา
ว่าทรัพย์สินที่เหลืออยู่ของเจ้าของอสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาสูง
ขึ้นหรือไม่ เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริม-
ทรัพย์ ให้นำที่ดินนอกเขตที่ห้ามจำหน่ายตามข้อ ๖๘ ซึ่งเป็น
ของเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนและติดต่อกันเป็นผืนเดียว
กับที่ดินที่ถูกเวนคืนมาประกอบการพิจารณาดู แม้ที่ดินนั้น
จะได้จำหน่ายไปแล้วภายหลัง วันที่พระราชบัญญัติเวนคืน

อสังหาริมทรัพย์ หรือพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนหรือพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงแล้วแต่กรณี ใช้บังคับ

หมวด ๓

การกำหนดแนวทาง

ข้อ ๑๘ เมื่อได้กระทำการสำรวจที่ที่ต้องเวนคืนทั้งหมดหรือบางส่วนเสร็จแล้ว ถ้ายังไม่พร้อมที่จะออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงที่จะสร้างไว้ก่อนก็ได้ พระราชกฤษฎีกาเช่นนี้ให้ระบุนามอำเภอหรือเขตปกครองอื่นซึ่งอยู่ในแนวทางหลวง เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ และส่วนกว้างของแนวทางหลวง

ข้อ ๑๙ พระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงให้ใช้ได้มีกำหนดสิบปี ในระหว่างเวลาที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับให้นำบทบัญญัติในหมวด ๑ และหมวด ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในหมวดนี้

ข้อ ๒๐ ที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่มีได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง ซึ่งอยู่ในเขตตาม

แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนอยู่ในแนวทางหลวงตามพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวง หรืออยู่ในแนวเขตทางหลวงตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้ผู้อำนวยการทางหลวงมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี

ส่วนที่ ๔

บทกำหนดโทษ

ข้อ ๘๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฏกระทรวงที่ออกตามข้อ ๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อ ๘๒ ผู้ใดขัดขวางการกระทำของผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงตามข้อ ๒๖ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง ข้อ ๓๓ วรรคสาม ข้อ ๓๔ วรรคสาม ข้อ ๔๒ วรรคสาม ข้อ ๔๓ วรรคสาม ข้อ ๔๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง ข้อ ๕๐ วรรคสี่ ข้อ ๕๑ วรรคหก ข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง ข้อ ๕๔ วรรคสอง หรือข้อ ๕๗ วรรคสอง หรือขัดขวางการกระทำของเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามข้อ ๖๕ วรรคหนึ่ง

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๘๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑ ธันวาคม ๒๕๑๕

ข้อ ๖๖ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๗๒ วรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๘๓ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๓๓ วรรคหนึ่ง ข้อ ๓๔ วรรคหนึ่ง ข้อ ๓๖ ข้อ ๔๒ วรรคหนึ่ง ข้อ ๔๔ วรรคหนึ่ง ข้อ ๕๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ข้อ ๕๑ วรรคหนึ่ง ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๘ วรรคสอง ข้อ ๖๐ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนประกาศของผู้อำนวยการทางหลวงตามข้อ ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๕๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๓๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๘๕ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๓๗ วรรคสองหรือวรรคสาม ข้อ ๓๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนประกาศของผู้อำนวยการทางหลวงตามข้อ ๔๑ วรรคสอง หรือข้อ ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๓๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๘๗ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ มาใช้บังคับแก่การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่กำลังดำเนินอยู่ในวันประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์และการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ได้ปฏิบัติไปแล้วก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้

วันใช้บังคับ

ข้อ ๘๘ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕
จอมพล ถ. กิตติขจร
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ, ฉบับที่ ๒๕๕

ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรม

ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา
ดังต่อไปนี้

เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ ๖๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

“เมื่อได้จัดให้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตกเป็นของรัฐ ไม่ว่าจะด้วยประการใด ๆ นอกจากการได้กรรมสิทธิ์ตามข้อ ๑๓ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ประกาศคว้นภายในเวลาอันสมควร ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่ต้องขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง การประกาศจะประกาศข้างหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่งของแนวสำรวจ หรือตลอดทั้งแนวสำรวจนั้นก็ได้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระภักดิ์

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้กำหนดว่า ในระหว่างเวลาที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนใช้บังคับ และเมื่อเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้บันทึกแนวสำรวจแล้ว ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากหลักแนวสำรวจทั้งสองข้างจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์นั้นโดยการขาย แลกเปลี่ยน ให้หรือโดยประการอื่น จำนอง หรือให้เช่า หรือให้เช่าซื้อ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ แต่โดยเหตุที่แนวสำรวจบางตอนเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ได้จัดเรื่องกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางหลวงได้เรียบร้อยแล้ว จึงควรให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์มีอำนาจประกาศงดเว้นให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ในตอนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้จัดเรื่องกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์เสร็จแล้วไม่ต้องขออนุญาตดังกล่าว อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

กฎกระทรวง

(พ.ศ. ๒๕๒๔)

ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕

ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓ (๓) และข้อ ๔๔ (๑) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้กำหนดประเภท ชนิดหรือลักษณะ ของอาคารที่ห้ามมิให้สร้างหรือตัดแปลงต่อเติมภายในระยะไม่เกินสิบห้าเมตรจากเขตทางหลวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงานและสิ่งก่อสร้างชนิดอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้

(๒) เชื้อน สะพาน ๑ โมงครึ่ง ทางหรือท่อระบายน้ำ อยู่เรือ คานเรือ
ทำน้ำ ทำจอคเรือ ๖ กำแพงหรือประตู

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเรือเอก อมร ศิริกายะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากมีความ
จำเป็นต้องควบคุมทางเข้าออกทางหลวงที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็น
ทางหลวงที่ห้ามมิให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในเขตที่ดินริมทางหลวง สมควรวุ
ห้ามมิให้ผู้ใดสร้างหรือตัดแปลงต่อเติมอาคารภายในระยะไม่เกินสิบห้าเมตร จาก
เขตทางหลวงนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง และโดยที่ข้อ ๔๔ (๑) แห่ง
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕
ให้กำหนดประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาคารที่ห้ามมิให้สร้าง หรือตัดแปลง
ต่อเติมดังกล่าวโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนิติการ กรมทางหลวง

ที่ คค.๐๖๐๖/ม.๑/๓๕๖ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง กฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๖๔) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๔
ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๕

เรียน ทุกกอง สำนักงาน เขตการทาง แขวงการทาง ศูนย์เครื่องมือกล และโครงการ :

ตามบันทึกที่ คค.๐๖๐๖/ม.๑/๓๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ กองนิติการได้ส่ง
สำเนากฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๖๔) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๔ ลงวันที่
๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๕ มาเพื่อทราบ นั้น

กองนิติการขอเรียนว่า การลงประกาศกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา
ฉบับพิเศษ เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๒๓ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ มีข้อความผิดพลาด คือคำว่า "อาศัย
อำนาจความในมาตรา ๑ (๑)" ที่ถูกต้อง คือคำว่า "อาศัยอำนาจความในข้อ ๑ (๑)"
กองนิติการจึงได้ประสานงานกับกองปลกาศึก สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีให้ลงประกาศแก้คำผิด
ในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีคนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ลงประกาศแก้คำผิดในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๑๒๑ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ หน้า ๒๕๗๐ แล้ว ทั้งสำเนาแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายฐรัช พรหมสาขา ณ สกลนคร)

นิติกร ๗ วิศวกรรมราชการแผน

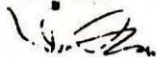
ผู้อำนวยการกอง กองนิติการ

เพาเนา ลคจำกรารจงานเมษา เอม ๔๔ ตอนที่ ๑๒๓ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๕๕๔)

แก้คำผิด

กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เอม ๔๔ ตอนที่ ๒๗ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๔ หน้า ๖ บรรทัดที่ ๕ คำว่า "อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๓ (๓)" ให้แก้เป็น "อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓(๓)"

ทำเนาถูกต้อง

(นางพิศวาด นาคเหนือ)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔

กองนิติการ

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๔)

ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕

ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ (๒) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“รถ” หมายความว่า ยานพาหนะทางบกทุกชนิด เว้นแต่รถไฟ และรถราง

“รถยนต์” หมายความว่า รถที่มัลลัดดงแดดสามลัดและเดินดวดย กาลังเครื่องยนต์ กาลังไฟฟาหรือพลังงานอื่น ยกเวนรถที่เดินบนราง

“รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่เดินดวดยกาลังเครื่องยนต์ กาลังไฟฟา หรือพลังงานอื่น และมัลลัดไมเกินสองลัด ถ้ามพวงข้าง มัลลัดเพิมอีกไมเกินหนึ่งลัด

“รถจักรยาน” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังของผู้ขับขี่ที่มีใช้
เป็นการลากเข้าและมัลลอสถอ

“รถสามล้อ” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังของผู้ขับขี่ที่มีใช้
เป็นการลากเข้าและมัลลอสถอ

“รถพ่วง” หมายความว่า รถที่เคลื่อนไปโดยใช้รถอื่นลากจูง

“รถบรรทุก” หมายความว่า รถยนต์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บรรทุก
สิ่งของหรือสัตว์

“รถแทรกเตอร์” หมายความว่า รถมัลลอสถอหรือสายพาน และมี
เครื่องยนต์ขับเคลื่อนในตัวเองเป็นเครื่องจักรกลขั้นพื้นฐานในงานที่
เกี่ยวกับการขุด ตัก ดันหรือฉุดลาก เป็นต้น หรือรถยนต์ที่ใช้ในการเกษตร
ทุกชนิด

“ล้อเลื่อนลากเข็น” หมายความว่า รถที่ประกอบด้วยเพลาและล้อ
ซึ่งเคลื่อนไปได้ด้วยกำลังคนลากเข็น

ข้อ ๒ ให้จัดทำ บัญชี ตีพิมพ์บัญชีรายชื่อ เครื่องหมายจราจร และ
เครื่องหมายสัญญาณหรือสัญญาณอย่างอื่น ชัดเจน เขียนข้อความ หรือ
เครื่องหมายอื่นใด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ สำหรับการจราจร
บนทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และทางหลวง
สัมปทาน

ป้ายจราจร

ข้อ ๓ ป้ายจราจร ได้แก่ เครื่องหมายที่ใช้ในการควบคุมการจราจร
ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นป้ายทำด้วยโลหะ ไม้ หรือวัสดุอื่นที่ใช้อย่างแทนกันได้

โดยปัก ตัดตั้ง หรือทำให้ปรากฏไว้ในทางหลวง ณ ที่ซึ่งผู้ขับรถมองเห็น
ได้โดยชัดเจน

ป้ายจราจรมี ๓ ประเภท คือ

(๑) ป้ายบังคับ

(๒) ป้ายเตือน

(๓) ป้ายแนะนำ

ข้อ ๔ ป้ายบังคับ คือ ป้ายที่ใช้บังคับการจราจรบนทางหลวง

ป้ายบังคับให้มีรูปแบบ และสี ตามภาพตัวอย่างที่กำหนดในแบบ

ทล. ๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้ และมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) ป้าย “หยุด” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถหยุดรถก่อนถึงทาง
ที่ขวางข้างหน้าหรือเส้นหยุดรถให้รถและคนเดินเท้าบนทางขวางข้างหน้า
ผ่านไปก่อน เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรที่
บริเวณทางแยกนั้นแล้ว จึงให้เคลื่อนรถต่อไปได้ด้วยความระมัดระวัง

(๒) ป้าย “ให้ทาง” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถระมัดระวังและ
ให้ทางแก่รถหรือคนเดินเท้าบนทางขวางข้างหน้าผ่านไปก่อน เมื่อเห็นว่า
ปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรที่บริเวณทางแยกนั้นแล้ว จึง
ให้เคลื่อนรถผ่านไปได้ด้วยความระมัดระวัง

(๓) ป้าย “ให้รถสวนทางมาก่อน” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถ
หยุดรถ รอให้รถที่กำลังสวนทางมาผ่านไปก่อน ถ้ามีรถข้างหน้าหยุดรอ
อยู่ก่อน ก็ให้หยุดรอติดต่อกันมาตามลำดับ เมื่อรถที่สวนทางมาได้ผ่าน
ไปหมดแล้ว จึงเคลื่อนรถผ่านไป

(๔) บ้าย “ห้ามแซง” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดแซงรถแซงรถคันอื่นในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๕) บ้าย “ห้ามเข้า” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดแซงรถเข้าไปในทางที่ติดตั้งบ้าย

(๖) บ้าย “ห้ามกลับรถ” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดกลับรถไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๗) บ้าย “ห้ามเลี้ยวซ้าย” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ขับรถเลี้ยวรถไปทางซ้าย

(๘) บ้าย “ห้ามเลี้ยวขวา” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ขับรถเลี้ยวรถไปทางขวา

(๙) บ้าย “ห้ามรยยนต์” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรยยนต์ผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๐) บ้าย “ห้ามรถบรรทุก” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถบรรทุกผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๑) บ้าย “ห้ามรถจักรยานยนต์” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถจักรยานยนต์ผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๒) บ้าย “ห้ามรถพ่วง” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถลากจูงที่ลากจูงรถพ่วงผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๓) บ้าย “ห้ามรถจักรยาน” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถจักรยานผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๔) บ้าย “ห้ามรถสามล้อ” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถสามล้อผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๕) บ้าย “ห้ามรยยนต์สามล้อ” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรยยนต์สามล้อผ่านเข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งบ้าย

(๑๖) บัญญัติ “ห้ามรถจักรยานยนต์และรถยนต์” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับขี่ยานยนต์หรือรถยนต์ ผ่านเข้าไปในเขตทางที่ ตัดตั้งป้าย

(๑๗) บัญญัติ “ห้ามรถจักรยาน รถสามล้อ และรถจักรยานยนต์” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับขี่ยานยนต์ รถสามล้อ หรือรถจักรยานยนต์ ผ่านเข้าไปในเขตทางที่ตัดตั้งป้าย

(๑๘) บัญญัติ “ห้ามล้อเลื่อนลากเข็น” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดลากหรือเข็น ล้อเลื่อน ผ่านเข้าไปในเขตทางที่ตัดตั้งป้าย

(๑๙) บัญญัติ “ห้ามรถแทรกเตอร์” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับขี่ยานแทรกเตอร์ผ่านเข้าไปในเขตทางที่ตัดตั้งป้าย

(๒๐) บัญญัติ “ห้ามใช้เสียง” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เสียงสัญญาณหรือทำให้เกิดเสียงที่ก่อการรบกวนใด ๆ ในเขตทางที่ ตัดตั้งป้าย

(๒๑) บัญญัติ “ห้ามจอดรถ” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจอดรถในเขตทางที่ตัดตั้งป้ายนั้น เว้นแต่การหยุดรับส่งคนหรือสิ่งของ ชั่วขณะ ซึ่งจะต้องกระทำโดยมิชักช้า

(๒๒) บัญญัติ “ห้ามหยุดรถ” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดหยุดรถหรือจอดรถเพื่อรับหรือส่งคนหรือสิ่งของ หรือทำธุรกิจใด ๆ ในเขตทางที่ตัดตั้งป้าย

(๒๓) บัญญัติ “หยุดตรวจ” หมายความว่า ให้ผู้ขับขี่ยานยนต์หรือรถจักรยานยนต์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจและให้เคลื่อนรถต่อไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจแล้วเท่านั้น

(๒๔) บัญญัติ “จำกัดความเร็ว” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ขับรถใช้ความเร็วเกินกว่าตัวเลขที่กำหนดในป้ายเป็นกิโลเมตรต่อชั่วโมงในเขตทางที่ติดตั้งป้าย

(๒๕) บัญญัติ “จำกัดน้ำหนัก” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถที่มีน้ำหนักเกินกว่าที่กำหนด หรือเมื่อรวมน้ำหนักรถกับน้ำหนักบรรทุกเกินกว่าที่กำหนดไว้เป็น “ตัน” ตามจำนวนเลขในป้าย เข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งป้าย

(๒๖) บัญญัติ “จำกัดความกว้าง” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถที่มีขนาดกว้างรวมทั้งสูงของที่บรรทุกเกินกว่าที่กำหนดเป็น “เมตร” ตามจำนวนเลขในป้าย เข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งป้าย

(๒๗) บัญญัติ “จำกัดความสูง” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถที่มีความสูงรวมทั้งสูงของที่บรรทุกเกินกว่าที่กำหนดเป็น “เมตร” ตามจำนวนเลขในป้าย เข้าไปในเขตทางที่ติดตั้งป้าย

(๒๘) บัญญัติ “ให้ชัดซ้าย” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับรถไปทางด้านซ้ายของป้าย

(๒๙) บัญญัติ “ให้ชัดขวา” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับรถไปทางด้านขวาของป้าย

(๓๐) บัญญัติ “ให้รถเดินทางเดียว” หมายความว่า ทางที่ติดตั้งป้ายเป็นทางเดินรถทางเดียว ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถสวนทางกัน

(๓๑) บัญญัติ “รถเดินทางเดียวไปทางซ้าย” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางเดินรถทางเดียว ให้ขับรถเลยไปทางซ้ายแต่ทางเดียว ห้ามมิให้เลี้ยวขวาหรือตรงไป

(๓๒) บัญญัติว่า “รถเดินทางเดียวไปทางขวา” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางเดินรถทางเดียว ให้ขับรถเดียวไปทางขวา ห้ามมิให้เลี้ยวซ้ายหรือตรงไป

(๓๓) บัญญัติว่า “ให้เลี้ยวซ้าย” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถเลี้ยวรถไปทางซ้ายแต่ทางเดียว ห้ามมิให้เลี้ยวขวาหรือตรงไป

(๓๔) บัญญัติว่า “ให้เลี้ยวขวา” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถเลี้ยวรถไปทางขวาแต่ทางเดียว ห้ามมิให้เลี้ยวซ้ายหรือตรงไป

(๓๕) บัญญัติว่า “วงเวียน” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับรถวนไปทางซ้ายของวงเวียน และผู้ขับรถที่เริ่มจะเข้าสู่ทางรอบบริเวณวงเวียนต้องหยุดให้สิทธิแก่รถที่แล่นอยู่ในทางรอบวงเวียนผ่านไวก่อน ห้ามขับรถแทรกหรือตัดหน้าหรือหยุดกีดขวางรถที่อยู่ในเขตทางรอบบริเวณวงเวียน

(๓๖) บัญญัติว่า “สุดเขตบังคับ” หมายความว่า หมดเขตบังคับตามความหมายของป้ายบังคับที่ติดตั้งไว้ก่อนที่จะถึงป้าย

ข้อ ๕ บัญญัติบังคับถ้าจะใช้บังคับเฉพาะบางเวลาหรือเฉพาะเขตบางตอนหรือมีข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นบางประการ ก็ให้ใช้แผ่นป้ายแบบสีเหลี่ยมผืนผ้าพื้นป้ายสีขาว เส้นขอบป้ายสีดำ เขียนข้อความภาษาไทยหรือภาพลูกศรลงในแผ่นป้ายด้วยสีดำ แล้วใช้แผ่นป้ายนี้ติดไว้ใต้แผ่นป้ายบังคับ

ถ้าใช้แผ่นป้ายสีขาวมีภาพลูกศรสีดำ ติดไว้ใต้ป้ายบังคับให้หมายความว่าป้ายนั้นใช้บังคับเฉพาะเขตทางตามที่ลูกศร

ข้อ ๖ บัญชีตอน กอบายที่ไซเพื่อเตือนผู้ขับรถให้ทราบล่วงหน้าถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากสภาพทางข้างหน้าหรือสภาวะอย่างอื่นที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามความหมายของแผ่นป้ายนั้น และให้ติดตั้งไว้ในเขตทางหลวงที่อาจเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุขึ้นได้ ณ ที่ซึ่งผู้ขับรถมองเห็นได้โดยชัดเจน

บัญชีตอนมี ๒ ชนิด คือ

(๑) บัญชีตอนทั่วไป เป็นป้ายสีเหลือง เส้นขอบป้ายสีดำ มีรูปหรือเครื่องหมายหรือข้อความสีดำ

(๒) บัญชีตอนในงานก่อสร้าง เป็นป้ายสีแดง เส้นขอบป้ายสีดำ มีรูปหรือเครื่องหมาย หรือข้อความสีดำ

ข้อ ๗ บัญชีตอนทั่วไปให้มีรูปแบบและสีตามภาพตัวอย่างที่กำหนดในแบบ ทล. ๒ ท้ายกฎกระทรวงนี้ และมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) บัญชี “ทางโค้งต่าง ๆ” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางโค้งตามลักษณะเครื่องหมายลูกศรในป้าย

(๒) บัญชี “วงเวียนข้างหน้า” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางแยกมวงเวียน

(๓) บัญชี “ทางแยก” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางแยกตามลักษณะเครื่องหมายในป้าย

(๔) บัญชี “หยุดข้างหน้า” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีป้ายหยุดติดตั้งอยู่ ให้ผู้ขับรถเตรียมพร้อมที่จะหยุดรถได้ทันที เมื่อขับรถถึงป้ายหยุด

- (๕) บ้าย “สัญญาณไฟ” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีสัญญาณไฟติดตั้งอยู่ ให้ผู้ขับรถเตรียมพร้อมที่จะหยุดรถได้ทันที
- (๖) บ้าย “ทางข้ามรถไฟมีเครื่องกั้นทาง” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีทางรถไฟตัดผ่านและมีรั้วหรือมีเครื่องกั้นขวางกั้นทาง
- (๗) บ้าย “ทางข้ามรถไฟไม่มีเครื่องกั้นทาง” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีทางรถไฟตัดผ่านและไม่มีเครื่องกั้นทาง
- (๘) บ้าย “ช่องจราจรลดลง” หมายความว่า ทางข้างหน้าจำนวนช่องจราจรลดลงจากบริเวณที่ติดตั้งบ้าย ตามลักษณะเครื่องหมายในบ้าย
- (๙) บ้าย “ทางแคบลง” หมายความว่า ทางข้างหน้าแคบลงกว่าทางที่กำลังเดินรอลอยู่ รถสวนกันไม่สะดวก
- (๑๐) บ้าย “สะพานแคบ” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีสะพานแคบ รถสวนกันไม่สะดวก
- (๑๑) บ้าย “ช่องลอดต่ำ” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีช่องลอดต่ำ รถที่มีความสูงรวมทั้งสิ่งของที่บรรทุกเกินตัวเลขเป็นเมตรบนบ้ายผ่านไปไม่ได้
- (๑๒) บ้าย “สะพานเปิดได้” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีสะพานที่สามารถเปิดให้เรือลอดได้
- (๑๓) บ้าย “ทางตัน” หมายความว่า ทางข้างหน้าผิวทางตันเมื่อทางเบี่ยง การขับรถเร็วในขณะที่ผิวทางเบี่ยงอาจทำให้รถตันไถลออกนอกทางหรือชนกับรถอื่นได้

(๑๔) บ้าย “รถกระโดด” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีการเปลี่ยนระดับอย่างกะทันหัน อาจทำให้เกิดอันตรายในการขับรถได้

(๑๕) บ้าย “ทางขรุขระ” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีผิวทางขรุขระมาก มีหลุม มีบ่อ หรือเป็นสันติดต่อกัน

(๑๖) บ้าย “ทางร่วน” หมายความว่า ทางข้างหน้าวัสดุผิวทางหลุดกระเด็นเมื่อมีรถผ่านด้วยความเร็วสูง

(๑๗) บ้าย “ทางขลาดชัน” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางลาดชันชันสูง

(๑๘) บ้าย “ทางลงลาดชัน” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางลงลาดชัน การขับรถลงอย่างรวดเร็วหรือปลดเกียร์ว่างหรือดับเครื่องยนต์ อาจทำให้ผู้ขับรถไม่สามารถควบคุมรถได้

(๑๙) บ้าย “ทางคู่ข้างหน้า” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางคู่ มีเกาะหรือสิ่งอื่นใดแบ่งการจราจรออกเป็นสองทาง ไปทางหนึ่งมาทางหนึ่ง

(๒๐) บ้าย “สิ้นสุดทางคู่” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางร่วมที่ไม่มีเกาะหรือสิ่งอื่นใดแบ่งการจราจร

(๒๑) บ้าย “รถวิ่งสวนทาง” หมายความว่า ทางตอนนั้นเป็นทางสองช่องจราจรที่มรถวิ่งสวนทาง

(๒๒) บ้าย “ทางร่วม” หมายความว่า ทางข้างหน้าจะมีรถเข้ามาวิ่งไปในทิศทางเดียวกันจากทางซ้ายหรือทางขวาตามลักษณะเครื่องหมายในบ้าย

(๒๓) บ้าย “คนข้ามทาง” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีทางคนข้าม หรือมีหมู่บ้านที่มีคนข้ามทางเสมอ

(๒๔) บ้าย “โรงเรียน ระวังเด็ก” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีโรงเรียนอยู่ข้างทาง

(๒๕) บ้าย “ระวังสัตว์” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นบริเวณที่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ข้างหน้า สัตว์เลี้ยงเหล่านั้นอาจเดินขึ้นมาบนทางหรือข้ามทาง

(๒๖) บ้าย “เครื่องหมายลูกศรคู่” หมายความว่า มีเกาะหรือสิ่งกีดขวางอยู่กลางทางจราจร ยวดยานสามารถผ่านไปได้ทั้งทางซ้ายและทางขวาของบาย

(๒๗) บ้าย “เครื่องหมายลูกศรขนาดใหญ่” หมายความว่า ทางตอนนั้นมีมีการเปลี่ยนแนวทางในแนวราบอย่างทันทีทันใด ตามทิศทางของหัวลูกศร

(๒๘) บ้าย “อุบัติเหตุข้างหน้า” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้น อาจมียวดยานหรือสิ่งอื่นกีดขวางทางจราจร

(๒๙) บ้าย “ใช้เกียร์ต่ำ” หมายความว่า ทางข้างหน้าเป็นทางลาดชันลงอาจเกิดอันตรายถ้ารถแล่นเร็ว การใช้เกียร์ต่ำจะช่วยให้รถแล่นด้วยความเร็วพอเหมาะ

(๓๐) บ้าย “ความเร็ว” หมายความว่า ทางข้างหน้าผู้ขับขี่ยวดยานควรใช้ความเร็วไม่เกินตัวเลขในบายเป็นกิโลเมตรต่อชั่วโมง ถ้าใช้ความเร็วมากกว่านั้นอาจเกิดอันตรายได้ บ้ายเตือนความเร็วใช้ติดตั้งควบคู่กับบายเตือนอื่น ๆ

(๓๑) บัญ “เขตห้ามแซง” ใช้ติดตั้งทางด้านขวาของทาง หมายความว่า ทางตอนนั้นมีระยะมองเห็นจำกัด ผู้ขับรถไม่สามารถมองเห็นรถที่สวนมาในระยะที่จะแซงรถอื่นได้

ข้อ ๘ บัญเตือนในงานก่อสร้างให้มีรูปแบบและสีตามภาพ ตัวอย่างที่กำหนดในแบบ ทล. ๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้ และมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) บัญ “ทางเบี่ยงซ้าย” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีการก่อสร้างทางหลวง การจราจรจะต้องเปลี่ยนแนวทางไปใช้ทางเบี่ยง หรือทางชั่วคราวทางด้านซ้าย

(๒) บัญ “ทางเบี่ยงขวา” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีการก่อสร้างทางหลวง การจราจรจะต้องเปลี่ยนแนวทางไปใช้ทางเบี่ยง หรือทางชั่วคราวทางด้านขวา

(๓) บัญ “เครื่องจักรกำลังทำงาน” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีเครื่องจักรกำลังทำงานอยู่ข้างทาง และถ้าเข้ามาในผิวจราจร หรือใกล้ผิวจราจรเป็นครั้งคราว

(๔) บัญ “คนทำงาน” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีคนงานกำลังทำงานอยู่บนผิวจราจร หรือใกล้ชิดกับผิวจราจร

(๕) บัญ “สำรวจทาง” หมายความว่า ทางข้างหน้ามีเจ้าหน้าที่กำลังทำการสำรวจทางอยู่บนผิวจราจร หรือใกล้ชิดกับผิวจราจร

(๖) บัญเตือนในงานก่อสร้างอื่น ๆ ซึ่งเป็นป้ายสเหลี่ยมผืนผ้า พื้นป้ายสีแดง และมีข้อความเป็นตัวอักษรสีดำ ให้มีความหมายตามข้อความนั้น ๆ

ข้อ ๘ บ้ายแนะนำ คือ บ้ายที่ใช้เพื่อแนะนำผู้ขับรถให้เดินทาง
ไปสู่จุดหมายปลายทางได้ถูกต้องหรือให้ความรู้อื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์
ต่อผู้ขับรถตามความหมายของแผ่นป้ายนั้น

ป้ายแนะนำมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ป้ายแนะนำมี ๒ ชนิด คือ

(๑) ชนิดพื้นป้ายสีขาว มีข้อความ เครื่องหมาย หรือรูปสีดำ

(๒) ชนิดพื้นป้ายสีเขียวหรือสีน้ำเงิน มีข้อความ เครื่องหมาย

หรือรูปสีขาว

เครื่องหมายจราจร

ข้อ ๑๐ เครื่องหมายจราจร ได้แก่เครื่องหมายควบคุมการจราจร
ที่ใช้สีหมุดโลหะ กระเบื้องเคลือบ วัสดุสะท้อนแสง หรือวัตถุอื่นที่ใช้แทน
กันได้ ทา ตอกหรือฝังไว้ที่ผิวทางหรือขอบทาง

เครื่องหมายจราจรมี ๔ ประเภท คือ

๑. เส้นแสดงช่องจราจร
๒. เส้นขวางแนวจราจร
๓. เครื่องหมายและข้อความบนพื้นทาง
๔. เครื่องหมายบนขอบทาง

เครื่องหมายจราจรเป็นเครื่องหมายบังคับการจราจรบนทางหลวง

ข้อ ๑๑ เส้นแสดงช่องจราจร ได้แก่ เส้นซึ่งทอดไปตามความ
ยาวของทาง ซึ่งแบ่งทางจราจรเป็นช่องจราจร ให้ผู้ขับรถเดินรถอยู่ภายใน

ของจราจร ทั้งนี้ ให้มีรูปแบบและสีตามภาพตัวอย่างที่กำหนดในแบบ
ทล. ๔ ท้ายกฎกระทรวงนี้

เส้นแสดงช่องจราจรมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) เส้น “ทึบสีเหลือง” ไม่ว่าจะเป็เส้นเดี่ยวหรือเส้นคู่
หมายความว่า ให้ผู้ขับรถเดินทางด้านซ้ายของเส้น ห้ามมิให้ขับรถแซง
ขึ้นหน้ารถคันอื่นถ้าเส้นออกไปทางขวา

(๒) เส้น “ประสีเหลือง” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถเดินทาง
ด้านซ้ายของเส้น เว้นแต่ในกรณีที่ต้องการแซงขึ้นหน้ารถคันอื่น

(๓) เส้น “ทึบคู่กับเส้นประสีเหลือง” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถ
ปฏิบัติตามความหมายของเส้นที่อยู่ทางซ้าย

(๔) เส้น “ทึบสีขาว” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถคร่อม
เส้นหรือเปลี่ยนช่องจราจร

(๕) เส้น “ประสีขาว” หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถคร่อม
เส้น แต่สามารถเปลี่ยนช่องจราจรได้

ข้อ ๑๒ เส้นขวางแนวจราจร ได้แก่ เส้นสีขาวขวางทางจราจร
หรือช่องจราจรตามภาพตัวอย่างที่กำหนดในแบบ ทล. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้

เส้นขวางแนวจราจรมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) เส้น “หยุด” ได้แก่ เส้นทึบสีขาวขวางแนวจราจร ซึ่ง
หมายความว่า เมื่อมีป้ายจราจร เครื่องหมายจราจรหรือสัญญาณจราจร
บังคับให้ผู้ขับรถหยุดรถ ผู้ขับรถจะต้องหยุดรถก่อนถึงเส้นหยุด โดยไม่ถ้
เส้นออกไป

(๒) เส้น “ให้ทาง” ได้แก่ เส้นประสี่ขาววางแนวจราจร ซึ่งหมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับให้ช้าลงและให้ทางแก่รถหรือคนเดินเท้าบนทางขวางข้างหน้าผ่านไปก่อน เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรในบริเวณนั้นแล้ว จึงให้เคลื่อนรถต่อไปได้

(๓) เส้น “ทางข้าม” มี ๒ ลักษณะ คือ

(ก) “ทางม้าลาย” ได้แก่ แถบสี่ขาวหลายๆ แถบ ประกอบเป็นทางคนข้ามขวางแนวจราจร หมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับรถให้ช้าลงและพร้อมที่จะหยุดได้ทันทีที่เมื่อมีคนเดินข้ามทาง ณ ทางข้ามนั้น การหยุดรถจะต้องไม่ให้ล้อเข้าไปในเขตทางคนข้าม เมื่อคนเดินข้ามทางโดยปลอดภัยแล้ว จึงจะเคลื่อนรถต่อไปได้

(ข) “แนวคนข้าม” ได้แก่ เส้นทึบสองเส้น ขนานกัน ขวางแนวจราจร ใช้บังคับเช่นเดียวกับทางม้าลายต่อเมื่อมีสัญญาณไฟกระพริบหรือการควบคุมจราจรอย่างอื่น

ข้อ ๑๓ เครื่องหมายและข้อความบนพื้นทาง ได้แก่ เครื่องหมายตามภาพตัวอย่างที่กำหนดในแบบ ทล. ๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) เครื่องหมาย “ลูกศร” คือ เครื่องหมายแสดงทิศทางจราจรให้รถตรงไปเลยซ้ายเลยขวา ย้อนกลับหรือร่วมกัน เมื่อปรากฏอยู่ในช่องจราจรใด หมายความว่า ให้ผู้ขับรถที่อยู่ในช่องจราจรปฏิบัติตามเครื่องหมายในช่องจราจรนั้น

(๒) ข้อความ “หยุด” เมื่อปรากฏอยู่ในช่องจราจรใด หมายความว่า ให้ผู้ขับรถในช่องจราจรนั้นปฏิบัติตามความหมายเช่นเดียวกับป้าย “หยุด”

(๓) ข้อความอื่น ๆ บนผิวทาง เช่น “ลดความเร็ว” และ “ขับช้า ๆ” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถปฏิบัติตามข้อความนั้น ๆ

ข้อ ๑๔ เครื่องหมายบนขอบทาง ได้แก่ เครื่องหมายตามภาพตัวอย่างที่กำหนดในแบบ ทล. ๗ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) เครื่องหมาย “ห้ามจอดรถเว้นแต่หยุดรับ-ส่งผู้โดยสาร” คือ เส้นสีขาวสลับเหลืองแสดงที่ขอบทาง หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจอดรถทุกชนิดระหว่างแนวนั้น เว้นแต่การหยุดรับ-ส่งคนหรือสิ่งของของผู้โดยสารซึ่งต้องกระทำโดยมิชักช้า

(๒) เครื่องหมาย “ห้ามหยุดรถหรือจอดรถ” คือ เส้นสีขาวสลับแดงแสดงที่ขอบทาง หมายความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดหยุดรถหรือจอดรถทุกชนิดตรงแนวเส้นนั้นเพื่อรับหรือส่งคน หรือสิ่งของหรือทำธุรกิจใด ๆ

สัญญาณจราจร

ข้อ ๑๕ สัญญาณจราจร ได้แก่ เครื่องหมายควบคุมการจราจรที่เป็นโคมสัญญาณไฟจราจรหรือสัญญาณที่เจ้าหน้าที่แสดงให้ผู้ขับรถปฏิบัติ

สัญญาอนุญาตที่ไว้ควบคุมการจราจรบนทางหลวงมี ๒ ประเภท คือ

- (๑) สัญญาไฟ
- (๒) สัญญาธง

ข้อ ๑๖ สัญญาไฟ ได้แก่ โคมสัญญาไฟที่ไว้ควบคุมการจราจรติดตั้งหรือทำให้ปรากฏไว้ในทางหลวงในลักษณะที่ผู้ขับรถมองเห็นได้โดยชัดเจน โคมสัญญาไฟจราจรประกอบด้วยดวงโคมอย่างน้อยสามดวง โดยมีโคมสัญญาไฟจราจรสีแดงอยู่ตอนบน โคมสัญญาไฟจราจรสีเหลืองอำพันอยู่ตอนกลาง และโคมสัญญาไฟจราจรสีเขียวอยู่ตอนล่าง ในบางกรณีอาจมีโคมสัญญาไฟจราจรลูกศรสีเขียวประกอบได้

โคมสัญญาไฟจราจรตามวรรคหนึ่ง มีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) “โคมสัญญาไฟจราจรสีแดง” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถหยุดรถ เว้นแต่เมื่อมีสัญญาไฟสีเขียวเป็นรูปลูกศรปรากฏอยู่ด้วย ก็ให้ขับรถผ่านไปได้เฉพาะในทิศทางตามลูกศรนั้น

(๒) “โคมสัญญาไฟจราจรสีเขียว” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับรถผ่านไปได้ แต่ในกรณีที่สัญญาไฟสีเขียวเป็นรูปลูกศร จะขับรถผ่านไปได้เฉพาะในทิศทางตามลูกศรเท่านั้น

(๓) “โคมสัญญาไฟจราจรสีเหลืองอำพัน” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถเตรียมหยุดรถ เว้นแต่ในขณะที่สัญญาไฟสีเขียวเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอำพัน และผู้ขับรถได้ขับรถเลยเส้นหยุดไปแล้ว ก็ให้ขับรถผ่านไปได้

(๔) “โคมสัญญาณไฟจราจรกระพริบสีเหลืองอำพัน” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถลดความเร็วของรถลง และขับรถผ่านทางนั้นไปด้วยความระมัดระวัง

(๕) “โคมสัญญาณไฟจราจรกระพริบสีแดง” หมายความว่า ให้ผู้ขับรถหยุดรถรอเพื่อให้รถและคนเดินเท้าบนทางที่ขวางข้างหน้าผ่านไปก่อน เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรในบริเวณนั้นแล้ว ให้เคลื่อนรถต่อไปได้

ข้อ ๑๑ สัญญาณธง ได้แก่ สัญญาณที่เจ้าหน้าที่แสดงด้วยการยกธง

สัญญาณธงมีความหมายดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่ยกธงแดง หมายความว่า ให้ผู้ขับรถหยุดรถ โดยไม่ให้กีดขวางทางรถที่สวนทางมา

(๒) เจ้าหน้าที่ยกธงเขียว หมายความว่า ให้ผู้ขับรถขับรถผ่านไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเรือเอก อมร ศิริกายะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๕๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔

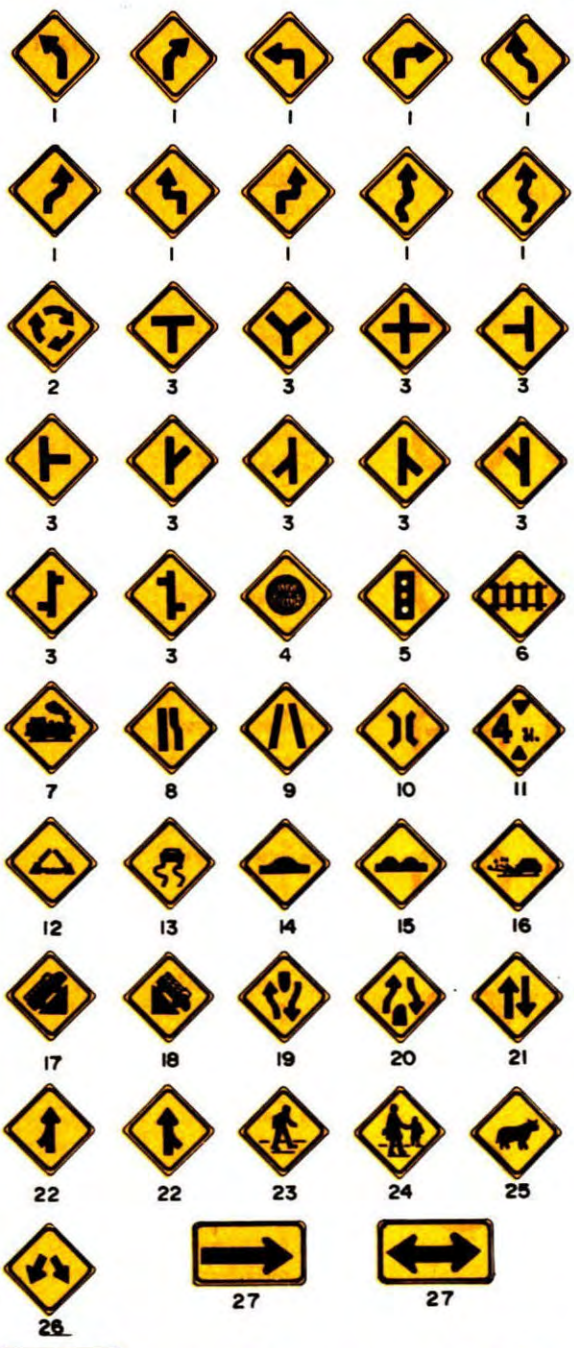
หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากข้อ ๓ (๒) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ บัญญัติให้ออกกฎกระทรวงกำหนดการจัดทำป้ายจราจร เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสัญญาณหรือสัญญาณอื่น ชีคเส้น เขียนข้อความ หรือเครื่องหมายอื่นใด สำหรับการจราจรบนทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และทางหลวงสัมปทานได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ป้ายบังคับ

- 1 ป้ายหยุด
- 2 ป้ายให้ทาง
- 3 ป้ายให้รถสวนทางมากก่อน
- 4 ป้ายห้ามแฉ่ง
- 5 ป้ายห้ามเข้า
- 6 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 7 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 8 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 9 ป้ายห้ามรถบรรทุก
- 10 ป้ายห้ามรถบรรทุกทุก
- 11 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 12 ป้ายห้ามรถสอง
- 13 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 14 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 15 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์
- 16 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์หรือรถบรรทุก
- 17 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์ หรือรถสอง
- และรถจักรยานยนต์
- 18 ป้ายห้ามรถจักรยานยนต์หรือรถบรรทุก
- 19 ป้ายห้ามรถบรรทุก
- 20 ป้ายห้ามใจเสียง
- 21 ป้ายห้ามจอดรถ
- 22 ป้ายห้ามหยุดรถ
- 23 ป้ายหยุดรถ
- 24 ป้ายจำกัดความเร็ว
- 25 ป้ายจำกัดน้ำหนัก
- 26 ป้ายจำกัดความกว้าง
- 27 ป้ายจำกัดความสูง
- 28 ป้ายให้ชิดซ้าย
- 29 ป้ายให้ชิดขวา
- 30 ป้ายให้รถเดินทางเดียว
- 31 ป้ายรถเดินทางเดียวไปทางซ้าย
- 32 ป้ายรถเดินทางเดียวไปทางขวา
- 33 ป้ายให้ชิดซ้าย
- 34 ป้ายให้ชิดขวา
- 35 ป้ายวงเวียน
- 36 ป้ายรถจอดบังคับ

- ป้ายเตือนทั่วไป
- 1 ป้ายโค้งทาง ๆ
  - 2 ป้ายวงเวียนข้างหน้า
  - 3 ป้ายทางแยก
  - 4 ป้ายหยุดข้างหน้า
  - 5 ป้ายสัญญาณไฟ
  - 6 ป้ายทางข้ามรถไฟ
  - มีเครื่องกั้นทาง
  - 7 ป้ายทางข้ามรถไฟ
  - ไม่มีเครื่องกั้นทาง
  - 8 ป้ายช่องจราจรลดลง
  - 9 ป้ายทางแคบลง
  - 10 ป้ายสะพานแคบ
  - 11 ป้ายช่องลอดค้ำ
  - 12 ป้ายสะพานเปิดไค้
  - 13 ป้ายทางชัน
  - 14 ป้ายรถกระโดด
  - 15 ป้ายทางขรุขระ
  - 16 ป้ายทางรวน
  - 17 ป้ายทางขึ้นลาดชัน
  - 18 ป้ายทางลงลาดชัน
  - 19 ป้ายทางคู้ข้างหน้า
  - 20 ป้ายสิ้นสุดทางคู้
  - 21 ป้ายระวังสวนทาง
  - 22 ป้ายทางร่วม
  - 23 ป้ายคนข้ามทาง
  - 24 ป้ายโรงเรียน ระวังเด็ก
  - 25 ป้ายระวังสัตว์
  - 26 ป้ายเครื่องหมายลูกศรคู่
  - 27 ป้ายเครื่องหมายลูกศรขนาดใหญ่
  - 28 ป้ายอุบัติเหตุข้างหน้า
  - 29 ป้ายใช้เกียร์ต่ำ
  - 30 ป้ายใช้เกียร์ต่ำ
  - 31 ป้ายความเร็ว
  - 31 ป้ายเขตห้ามแซง

28

29

30

31

ป้ายเตือนในงานก่อสร้าง

1

2

- 1 ป้ายทางเบี่ยงซ้าย
- 2 ป้ายทางเบี่ยงขวา
- 3 ป้ายเครื่องจักรกำลังทำงาน
- 4 ป้ายคนทำงาน
- 5 ป้ายสำรวจทาง
- 6 ป้ายเตือนในงานก่อสร้างอื่น ๆ

3

4

5

6

6

6

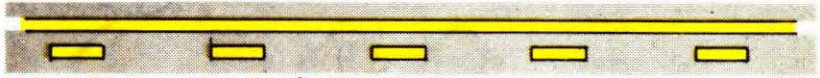
เส้นแฉกตงข้องจรจร

1. เส้นทึบสีเหลือง

2. เส้นประสีเหลือง

3. เส้นทึบคู่กับเส้นประสีเหลือง

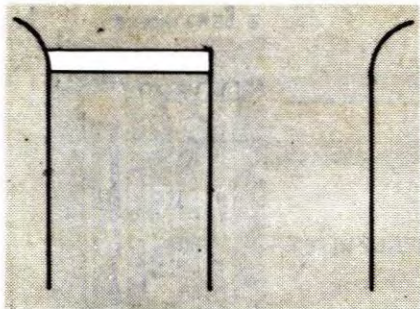

4. เส้นทึบสีขาว

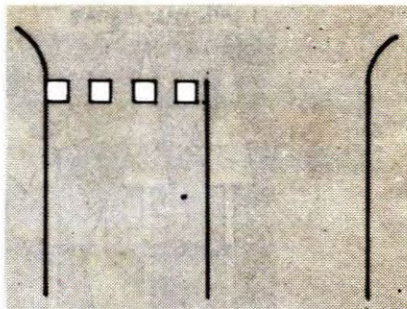

5. เส้นประสีขาว

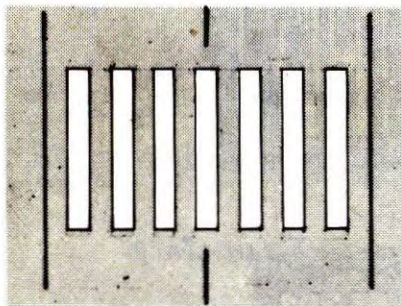
เส้นขวางแนวจราจร

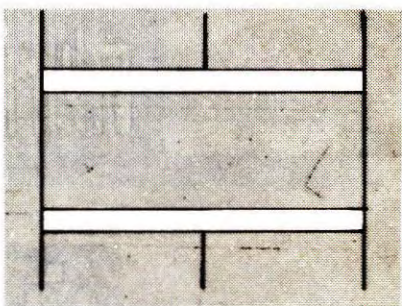
1. เส้นหยุด

2. เส้นให้ทาง

ก. ทางมีหลาย

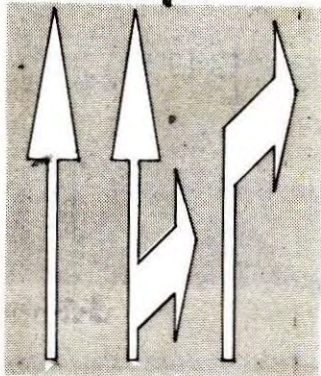

ข. แนวคนข้าม

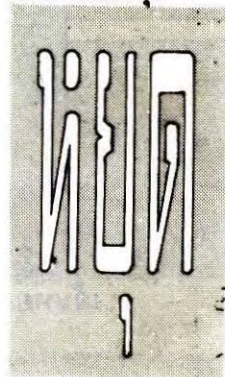
3. เส้นทางข้าม

เครื่องหมาย และ ข้อความบนพื้นทาง

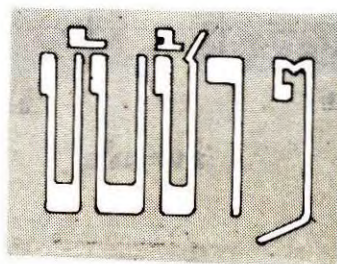
1. เครื่องหมายลูกศร

2. ข้อความหยุด

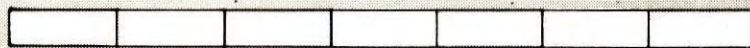
3. ข้อความอื่นๆ บนผิวทาง

เครื่องหมายบนขอบทาง

1. เครื่องหมายห้ามจอดรถเว้นแต่หยุดรับ- ล่วงชั่วขณะ

2. เครื่องหมายห้ามหยุดรถ หรือ จอดรถ

KN ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295
42 (ว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับทางหลวง)
ป192 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา...
2526

96 42.15

